

21 347

Nadere wijziging van de Werkloosheidswet (aanpassing van het financieringssysteem van de wachtgeldfondsen)

MEMORIE VAN ANTWOORD

Ontvangen 23 mei 1990

Het kabinet heeft met genoeg kennis genomen van het voorlopig verslag waaruit blijkt dat de leden van de P.v.d.A.- en de V.V.D.-fractie in kunnen stemmen met het onderhavige wetsvoorstel.

Deze leden stellen in het kader van dit wetsvoorsel nog een aantal vragen. De leden van de fractie van de P.v.d.A. wensen nadere informatie over de mate waarin de bedrijfstakgewijze differentiatie in wachtgeldpremie leidt tot differentiatie in netto-minimumloon per bedrijfstak of zelfs per risicogroep, uitgesplitst naar tariefgroep. In antwoord hierop kan worden opgemerkt dat de mate van differentiatie wordt bepaald door het hoogste wachtgeldpercentage (in 1990 8,6% voor de premiegroep losse werkrachten van de bedrijfsvereniging voor het Agrarisch bedrijf) en het laagste percentage (in 1990 0% voor de bedrijfsvereniging voor de Zuivelindustrie en de bedrijfsvereniging voor de Tabakverwerkende Industrieën). Voor 1990 luidt deze premiedifferentiatie bij de wachtgeldfondsen van 8,6% afhankelijk van de tariefgroep van de betrokken werknemer tot een verschil in netto inkomen van circa 4 a 4,5%.

Tevens wordt genoemde leden op hun verzoek inzicht gegeven in welke mate de vaststelling van een lastenplafond en een premieplafond de thans bestaande differentiatie in netto minimumloon zal beïnvloeden. Voor een bedrijfsvereniging die op grond van de plafondbepaling een deel van de lasten vergoed krijgt van het Algemeen Werkloosheidsfonds (AWf), zullen de gemiddelde lasten over een periode van de laatste vier jaren en derhalve ook de bedrijfstakspecifieke premie lager uitvallen dan in een situatie zonder lastenplafondbepaling. Eveneens biedt de premieplafondbepaling de bedrijfsvereniging de mogelijkheid de premie lager vast te stellen. In beide gevallen heeft de lagere premie tot gevolg dat de mate waarin de bedrijfstakspecifieke premies uiteenlopen zal worden beperkt en derhalve ook de mate van differentiatie in het netto minimumloon. Opgemerkt zij dat hier slechts sprake is van een neven-effect van de bepalingen inzake de premie- en het lastenplafond, welk effect leidt tot een lichte beperking van de bandbreedte.

Een theoretisch denkbare sterkere differentiatie in de hoogte van het netto minimumloon naar bedrijfstak (bijvoorbeeld door de in het kader van de in wetsvoorstel Instelling Arbeidsvoorzieningsorganisatie gecreëerde mogelijkheid van een toeslag op de WW-premie) lijkt de leden van

de P.v.d.A.-fractie strijdig met de intentie van de Wet minimumloon. In dat kader vragen zij of eventueel overwogen wordt een bandbreedte in differentiatie van netto minimumloon naar bedrijfstak aan te brengen.

De gedachte om een bandbreedte in differentiatie van netto minimumloon naar bedrijfstak aan te houden spreekt mij niet aan.

De Wet minimumloon legt in bruto termen een bodem in het loongebouw. Wat vervolgens de netto uitkomst is, is afhankelijk van het niveau van de premies die per bedrijfstak of risico-groep worden vastgesteld. Daarbij gaat het om het werknemersaandeel in de Ziektewet-premie, de wachtgeldpremie, de VUT-premie en de pensioenpremie.

De motivering om deze premies niet op uniforme wijze vast te stellen is gelegen in de wens om de eigen verantwoordelijkheid van sociale partners voor de inrichting en uitvoering van bedrijfstakspecifieke regelingen helder tot uitdrukking te laten komen. Het kabinetsbeleid is er op gericht deze verantwoordelijkheid verder te benadrukken en niet die te verminderen. Het van overheidswege aanbrengen van een bandbreedte in het netto minimum-niveau is, los van de vraag hoe dit vorm zou moeten worden gegeven, strijdig met deze richting in het beleid.

De leden van de V.V.D.-fractie vragen of het probleem dat bij integratie van de wachtgeldfondsen en het AWf «een brok verantwoordelijkheid en beleidsvrijheid» verloren gaat zo zwaar moet tellen dat integratie moet worden afgewezen. Volgens deze leden is de beleidsvrijheid van de besturen van de wachtgeldfondsen door de in het wetsvoorstel opgenomen financiële verstrengeling met het AWf toch al ingeperkt.

In dit kader zij opgemerkt dat meerdere factoren een rol spelen bij een eventuele integratie van wachtgeldfondsen en AWf, waarvan de beleidsvrijheid er een is. In het wetsvoorstel zijn weliswaar bepalingen opgenomen over de relatie tussen wachtgeldfondsen en AWf, maar dit leidt niet tot inperking van de beleidsvrijheid van de besturen van de wachtgeldfondsen, zoals de leden van de V.V.D.-fractie menen. Veeleer is sprake van een uit financieel oogpunt meer evenwichtige relatie, waarin een aantal waarborgen voor de wachtgeldfondsen zijn vastgelegd. Deze zijn gericht op het voorkomen van uit bestuurlijk oogpunt ongewenste situaties zoals het noodgedwongen opheffen van bedrijfsverenigingen (Kleding, Leder) vanwege ernstige liquiditeits- en vermogenstekorten. Terwijl eventuele calamiteiten worden opgevangen, beslissen de besturen – evenals in de huidige situatie – zelf over de hoogte van de wachtgeldpremie, de instelling van risicogroepen en premiegroepen. De aan het wetsvoorstel gekoppelde wijziging van de algemene maatregel van bestuur inzake premievaststelling en reservevorming leidt derhalve niet tot een inperking van de bevoegdheden. Zowel in de huidige als in de voorgestelde situatie berust de toetsing van de premiebesluiten van de bedrijfsverenigingen bij het AWf. Slechts incidenteel leidt dit tot afwijzing door het bestuur van het AWf van de door de bedrijfsverenigingen voorgestelde premiebesluiten. Hierbij spelen, in tegenstelling tot wat de leden van de fractie van de V.V.D. menen, argumenten welke buiten de financieringsbehoefte liggen geen rol.

De leden van de V.V.D.-fractie wensen verder te vernemen hoe het staat met de overdracht van bevoegdheden in het kader van de Ziektewet. De stand van zaken is dat binnenkort het concept-wetsvoorstel plus toelichting inzake de overdracht van een aantal bevoegdheden in de Ziektewet aan sociale partners voor advies naar de SVr zal worden gestuurd.

Deze leden willen verder weten of ik het eens ben met de kritiek van de heer mr. Van Vliet van de FBV op de eigen positionering van de

minister in het voorontwerp van een nieuwe Organisatiewet sociale verzekeringen. Op dit moment kan ik hier nog niet op ingaan. Inzake genoemd voorontwerp van wet is inmiddels door de SER een advies vastgesteld. De SVr zal binnenkort adviseren. Zodra ik alle adviezen heb ontvangen, zal ik mijn standpunt terzake bepalen.

In verband met mijn bezwaar tegen de integratie van de wachtgeldfondsen in het AWf vragen de leden van de VVD-fractie of dit bezwaar nog steeds opgaat als het aantal bedrijfsverenigingen aanzienlijk wordt teruggebracht.

Het antwoord hierop is bevestigend. Ook in de situatie waarin het aantal bedrijfsverenigingen aanzienlijk wordt teruggebracht, blijft de visie dat de lasten van de eerste periode van werkloosheid ten laste van de bedrijfstak dienen te komen van belang. Indien binnen één (grotere) bedrijfsvereniging verschillende bedrijfstakken kunnen worden aangevoerd, kunnen sociale partners in het bestuur van de bedrijfsvereniging beslissen om het wachtgeldfonds in meerdere risico- en/of premiegroepen onder te verdelen. Op deze wijze kan de huidige differentiatie naar bedrijfstakken voor wat betreft de wachtgeldpremie ook bij een beperkt aantal bedrijfsverenigingen gehandhaafd blijven. Er wordt dan nog steeds recht gedaan aan de bedrijfstakspecifieke risico's met daaraan gekoppeld de eigen bestuurlijke verantwoordelijkheid van sociale partners in die bedrijfstakken.

Zoals deze leden aangeven is het – ook in het geval van samensmelting van de wachtgeldfondsen met het AWf – mogelijk om een gelddifferentieerde premie vast te stellen. Echter bij één ongedifferentieerde premie voor de werkloosheidsverzekering is de bestuurlijke verantwoordelijkheid van sociale partners in de bedrijfstak(ken) inzake deze premie verdwenen. Tevens zal – als er sprake is van één fonds – het moeilijker zijn recht te doen aan het onderscheid tussen dekking van de bedrijfstakspecifieke risico's – zoals frictie-werkloosheid in de eerste acht weken van werkloosheid en onwerkbaar weer – en de dekking van het meer algemene werkloosheidsrisico.

Om die reden blijf ik ook ingeval van een beperkt aantal bedrijfsverenigingen een voorkeur houden voor een onderscheid tussen het deel van de premie dat ten gunste komt van het wachtgeldfonds en het deel dat ten gunste komt van het AWf.

De verwijzing door genoemde leden naar de gedachte van een bonus-malus-systeem voor de WAO brengt mij niet op andere gedachten. Voorzover de uitwerking thans heeft plaats gevonden wordt bij een bonus-malus-systeem, gedacht aan een boete of beloning op niveau van het bedrijf en niet van de bedrijfstak, los van de financiering van de WAO. Dit laat het bestaande systeem volledig in stand. Naast hetgeen ik in het voorgaande heb opgemerkt, is ook in de memorie van antwoord aan de Tweede Kamer (1989–1990, 21 347, nr. 5, pag. 1–2) reeds op de voor- en nadelen van integratie van de wachtgeldfondsen in het AWf ingegaan. Voor een uitvoerige beschouwing over deze voor- en nadelen van die integratie moge ik de leden van de VVD-fractie naar die memorie verwijzen. Gezien al hetgeen hieromtrent in het kader van de behandeling van dit wetsvoorstel is opgemerkt, lijkt me deze problematiek voldoende behandeld.

In antwoord op een vraag terzake van de leden van de VVD-fractie zij opgemerkt dat, zoals reeds in paragraaf 3.2.6 bij de memorie van toelichting bij dit wetsvoorstel is aangegeven, de ongewenste vermogensvorming in de huidige situatie bij een aantal wachtgeldfondsen reden is geweest om wachtgeldpremiebatens over uitkeringen ten goede te laten komen aan het AWf. In een situatie waarin alle premiebatens over uitkeringen ten gunste zouden komen van de wachtgeldfondsen zou de financiële ruimte voor de wachtgeldfondsen met een lagere dan gemiddelde bedrijfstakspecifieke premie enigszins groter zijn dan in de voorge-

stelde situatie, waarin de «overwinst» naar het AWf gaat. Het bestuur zou dan de premie op een iets lager niveau kunnen vaststellen omdat er meer premiebatens over uitkeringen in het wachtgeldfonds stromen, waardoor minder premiebatens over loon behoeven te worden ontvangen.

Naar aanleiding van een vraag van de leden van de VVD-fractie of in dat geval de verantwoordelijkheid van de besturen van de wachtgeldfondsen bij de berekening van de premies niet zou worden vergroot, ben ik van mening dat dat niet het geval is, omdat alleen de rekensom op grond waarvan de hoogte van de bedrijfstakspecifieke wachtgeldpremie wordt bepaald er iets anders uit zal zien.

Een laatste vraag van de leden van de VVD-fractie heeft betrekking op de verstrekking van financieringsvoorschotten door het AWf. In dat verband merken zij op dat een bepaling zoals opgenomen in artikel 97, derde lid van de WW, waarmee het AWf de gelegenheid wordt geboden om op de markt te lenen, voor de wachtgeldfondsen ontbreekt. Ik ben van mening dat een dergelijke bepaling ook niet hoeft te worden opgenomen in de Werkloosheidswet. Het beroep op het AWf is alleen nodig indien een wachtgeldfonds over onvoldoende middelen beschikt. De voorwaarden waaronder de financieringsvoorschotten worden verstrekt worden vastgelegd door de Sociale Verzekeringsraad. Deze voorwaarden behoeven meer nuancering dan een algemene bepaling dat voorschotten alleen kunnen worden verstrekt indien de bedrijfsvereniging voor zijn wachtgeldfonds niet elders de noodzakelijke middelen heeft kunnen aantrekken. Bij de behandeling van het wetsontwerp in de Tweede Kamer heb ik ondermeer gewezen op het voornemen van de Sociale Verzekeringsraad om terzake nadere regels te treffen. Hierin zal worden vastgelegd dat bedrijfsverenigingen die aannemelijk kunnen maken dat voor een wachtgeldfonds in een jaar de lastenplafondbepaling zal worden toegepast, onder soepele voorwaarden voorschotten kunnen krijgen van het AWf. Inzake de aan te trekken middelen gelden ook voor de wachtgeldfondsen de bepalingen van de beleggingsvoorschriften sociale verzekeringsfondsen, op grond waarvan zij middelen kunnen aantrekken op de geld- en kapitaalmarkt.

De Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
E. ter Veld